

KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg (KCOZ)

Beslissing inzake de klacht van
<klaagster> over
Trajectum, <locatie>

DE PROCEDURE

De Klachtencommissie Onvrijwillige Zorg (hierna kortheidshalve aangeduid als de commissie) heeft kennisgenomen van de klacht van <naam> (hierna te noemen klaagster).

De klacht is op 27 december 2022 door Trajectum (verder ook te noemen: de zorgaanbieder of de verweerder) via de site van de KCOZ ontvangen ter behandeling door de commissie. Er is klaagster om een toelichting op de klacht gevraagd, deze is op 4 januari 2023 ingediend.

De commissie heeft de zorgaanbieder de gelegenheid gegeven om op de klacht te reageren. Het verweerschrift met bijlagen heeft de commissie op 29 december 2022 ontvangen met een nadere aanvulling d.d. 16 januari 2023. Partijen hebben kennisgenomen van elkaars stukken.

De hoorzitting vond plaats op 23 januari 2023. De commissie heeft een online zitting gehouden ter bespreking van de klacht. Aan de online zitting namen deel: klaagster en <naam>, cliëntvertrouwenspersoon Wzd en namens de zorgaanbieder <naam> (GZ- psycholoog, regiebehandelaar).

FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

De commissie gaat op grond van het de schriftelijke stukken en hetgeen ter zitting naar voren is gebracht uit van de volgende feiten.

Klaagster verblijft met een Rechterlijke Machtiging (RM) d.d. 10 november 2022 ex art. 24 Wzd op <naam> afdeling van Trajectum, een Wzd-accommodatie. Daarvoor verbleef klaagster bij <naam> op de HIC in afzondering. De RM vermeldt dat er in de periode 2021 en 2022 tientallen crisisopnames binnen de GGZ zijn geweest vanwege suïcidepogingen. De situatie van klaagster is verslechterd en de automutilatie nam steeds ernstiger vormen aan. Op 30 oktober 2022 heeft een ernstige suïcidepoging plaatsgevonden.

Vanuit haar verstandelijke beperking heeft klaagster een zeer grote behoefte aan structuur en veiligheid om een minder destructieve coping aan te leren. De rechtbank heeft opname en verblijf bij Trajectum noodzakelijk geacht om ernstig nadeel te voorkomen of af te wenden en overwogen dat de GGZ de benodigde begeleiding en behandeling niet (meer) kon bieden. De plaatsing bij Trajectum dient ter stabilisatie en verdere behandeling. De rechtbank is van oordeel dat er al heel veel is geprobeerd in het verleden en dat een ambulante traject een herhaling van zetten zal zijn waardoor

betrokkene niet zal worden geholpen. Ambulante zorg van <naam> werd eerder beëindigd wegens een onhoudbare situatie.

DE KLACHT

Klacht 1; Ontslagverzoek

Klaagster heeft bij de begeleiding en bij haar behandelaar aangegeven dat zij een opname bij Trajectum niet meer nodig en een te zwaar middel vindt. Door de medicatie gaat het inmiddels alweer veel beter met haar en ze zou zich thuis met de juiste ambulante begeleiding wel kunnen redden. De huidige omgeving waar veel personen met een forensische titel verblijven is voor klaagster niet passend stelt zij, zij heeft met strafrecht niet van doen. Gesteld wordt dat de zorgaanbieder op het vorenstaande niet conform art. 48 Wzd heeft gereageerd.

Klacht 2; beperking communicatiemiddelen

Het is klaagster niet toegestaan om haar eigen laptop en smartphone te gebruiken. Klaagster ontkent dat er kans op ernstig nadeel is wat deze beperking zou kunnen rechtvaardigen. Deze vorm van onvrijwillige zorg is niet in een zorgplan en niet als onvoorziene zorg gedocumenteerd en ingekaderd. Als huisregel is deze beperking omstreden, de instelling zou hierover volgens de CVP met VWS in gesprek zijn.

Klacht 3; Beperking bewegingsvrijheid

Klaagster mag (op het moment van indienen van de klacht) alleen met begeleiding over het terrein. Ook deze beperking is niet in een zorgplan opgenomen of als onvoorziene zorg geregistreerd.

HET VERWEER

Klacht 1; Ontslagverzoek

De rechter heeft op 10 november jl. geoordeeld over de inhoudelijke noodzaak van een verplichte opname bij Trajectum. Klaagster zal eerst gestabiliseerd en klinisch behandeld moeten worden alvorens een ontslag aan de orde kan zijn. Een formeel ontslagverzoek is niet ingediend, er is wel met klaagster gesproken over de noodzaak en de inhoud van de behandeling en over het perspectief.

Klacht 2: beperking communicatiemiddelen

In de huisregels van de <naam locatie> is vermeld dat smartphones en eigen computers/tablets niet toegestaan zijn. Over huisregels kan niet bij de Wzd-klachtencommissie geklaagd worden. Daarnaast is een individuele onderbouwing van deze beperking ook in klaagsters zorgplan opgenomen; contacten met externen kunnen klaagster snel ontregelen en vanuit negatieve gevoelens bestaat dan risico op (ernstig) nadeel. Deze '2-ankersituatie' is het gevolg van tegenstrijdige visie binnen Trajectum; de Wzd-functionarissen hebben een andere mening dan de kliniekjurist op de vraag of dergelijke beperking alleen op de huisregels gebaseerd kan worden of dat het ook in een individueel besluit neergelegd moet worden.

Klacht 3; beperking bewegingsvrijheid

Bij het zorgplan hoort een verlofplan waarin is uitgewerkt welke vrijheden klagster heeft. Inmiddels is dat begeleid terrein en begeleid in de regio (naar moeder en naar eigen huis). Dit wordt steeds stapsgewijs beoordeeld en indien verantwoord, uitgebreid.

Er is al snel na opname een concept zorgplan opgesteld; dat is eerst aan de mentor voorgelegd en vervolgens nog wat aangepast waarna klagster het vastgestelde plan op 5 januari heeft ontvangen. De onvrijwillige zorg is hierbij ook steeds geregistreerd. Dat klagster het op het moment van indienen van de klacht nog niet in bezit had wil niet zeggen dat het er niet was.

OVERWEGINGEN EN CONCLUSIES

Klacht 1; Ontslagverzoek

Op grond van artikel 48 Wzd kan betrokkene die in een accommodatie verblijft een verzoek tot ontslag indienen bij de zorgaanbieder. Dat verzoek kan ingewilligd worden als het verblijf niet langer noodzakelijk is om het ernstig nadeel af te wenden of als de machtiging afloopt en er geen nieuwe is aangevraagd.

De zorgverlener dient als gevolg van het ontslagverzoek een uitgebreid onderzoek te starten en met veel bij de zorg betrokken partijen te overleggen. De zorgaanbieder dient zijn beslissing schriftelijk en gemotiveerd aan betrokkene kenbaar te maken. Een eventueel ontslag kan ook onder voorwaarden verleend worden.

Klagster is van mening dat zij geen opname nodig heeft, sterker nog, zij wil graag naar huis om voor haar beesten te zorgen en vanuit huis verder werken aan haar herstel. Dat heeft zij besproken met de medewerkers van de instelling in een gesprek over haar toekomst en de te volgen behandeling. Klagster is van mening dat zij in dit gesprek een verzoek tot ontslag heeft gedaan en klaagt nu dat de instelling hier niet op reageert.

De wet stelt geen eisen waar een ontslagverzoek aan zou moeten voldoen. Formeel zou een mondeling ontslagverzoek voldoende moeten zijn. Het nadeel van een mondeling verzoek is dat er misverstanden kunnen ontstaan of het verzoek nu wel of niet is ingewilligd. Zo ook in dit geval. De zorgaanbieder is van mening dat zij in gesprek was over een in de toekomst te realiseren terugkeer naar huis en wat er nodig is om dat doel te behalen. Klagster stelt dat zij duidelijk heeft gezegd dat zij van mening is dat de opname geen doel heeft en dat zij naar huis wil.

Dat wordt door de zorgverlener niet ontkent, alleen zij zagen daar geen ontslagverzoek in. De commissie overweegt dat in dit geval een misverstand niet uit te sluiten is. Het komt vaker voor dat een zorgaanbieder met een betrokkene zijn of haar toekomst bespreekt waar een mogelijk ontslag naar huis onderdeel van uitmaakt. Als betrokkene het niet eens is met de opname is en dat kenbaar maakt is dat niet altijd een ontslagverzoek.

De commissie geeft in overweging en acht het ook gezien de zwaarte van de procedure aan te bevelen om een ontslagverzoek schriftelijk in te dienen en het liefst ook gemotiveerd. Deze eis is gezien alle omstandigheden niet onredelijk nu het gaat om een ontslag uit de instelling, hoewel de zorgaanbieder altijd rekening dient te houden met de eisen die aan een betrokkene gesteld kunnen worden.

Nu een misverstand niet is uit te sluiten acht de commissie de klacht op dit onderdeel niet gegrond.

Klacht 2: beperking communicatiemiddelen

De commissie overweegt dat de vraag in hoeverre beperkingen die de algemene orde en veiligheid dienen uit huisregels danwel (ook) uit individuele behandelbesluiten moet voortvloeien, nog niet altijd eenduidig te beantwoorden is. Dit is als een van de aanbevelingen uit de eerste wetsevaluatie WZD naar voren gekomen (*aanbeveling 22: Draag zorg voor een verheldering van de inhoud van de in art. 2 lid 1 Wzd genoemde vormen van onvrijwillige zorg. Het is van belang daarbij ook de afbakening met het begrip huisregel te verduidelijken*).

De commissie gaat ervan uit dat op deze <naam> afdeling de huisregel die eigen smartphone en tabletbezit verbiedt (maar waar wel individueel gemotiveerd vanaf geweken kan worden) legitiem is gezien de aard van de populatie en de gevaren die afgewend moeten worden.

Een klacht tegen de huisregels is op grond van art. 55 Wzd niet mogelijk. De commissie is derhalve niet bevoegd.

Ten overvloede overweegt de commissie dat het begrijpelijk is dat de zorgaanbieder ervoor kiest om behandelinhoudelijke redenen de toepassing van de beperking uit te schrijven en met redenen ook in het zorgplan te vermelden als onvrijwillige zorg. Wel zal in dat geval er dan ook aandacht moeten zijn voor de overige formaliteiten die bij onvrijwillige zorg horen (stappenplan, afbouwplan, etc.). Daarvan is in het onderhavige niet gebleken.

Klacht 3: beperking bewegingsvrijheid

Gebleken is dat er voor klaagster direct na binnenkomst een eerste zorgplan is opgesteld en een aantal besluiten zijn genomen over de toepassing van de noodzakelijk geachte vormen van onvrijwillige zorg. Dat het zorgplan na de opname is gewijzigd en recentelijk opnieuw is vastgesteld op 5 januari 2023 betekent niet dat het eerste zorgplan niet geldig was.

Het zorgplan en het verlotplan bevatten voldoende duidelijk de onderbouwing van de toegestane verlotmarge. Sinds start van de opname is deze steeds in kleine stapjes uitgebreid, recent tot ook begeleid verlot in de regio.

BEOORDELING

De commissie oordeelt dat alle klachten ongegrond zijn.

RECHTSMIDDEL

Partijen kunnen, binnen zes weken na de dag waarop de commissie deze beslissing aan partijen heeft medegedeeld (dat wil zeggen: binnen zes weken na de dag waarop partijen gemeld is dat zij deze beslissing kunnen downloaden van het netwerk van de KCOZ), een verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht (zie artikel 56c Wet zorg en dwang).

Deze uitspraak is vastgesteld op 3 februari 2023 door de voorzitter van de KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg, de heer mr. J.A. Heeren (voorzitter), en de leden mevrouw drs. G.C. Klein (orthopedagoog generalist) en de heer mr. H.J.M. Steen (jurist).

mr. J.A. Heeren,
voorzitter

Dit is de geanonimiseerde versie van een uitspraak van de KCOZ. Conform artikel 56b, lid 7 Wzd maakt de KCOZ haar uitspraken openbaar 'in zodanige vorm dat deze niet tot personen herleidbaar zijn, behoudens voor zover het de zorgaanbieder betreft'. De KCOZ maakt haar uitspraken openbaar door deze op de website van de KCOZ te publiceren